

RASKOVANI

IZLAZI SVAKI ČETVRTAK, 11 JUTRA.

PREDPLATA: TROMJESEČNO DINARA 13, GODIŠNJE DINARA 52. OGLASI PO CIENIKU.

UREDNIŠTVO I UPRAVA KUĆA Br. 543 - VODICE.

RUKOPISI SE NEVRAĆAJU.

POJEDINI BROJ: DINAR

VLASNIK, DIREKTOR ODGOVORNI UREDNIK:
PAVAO ROCA

TISAK: PUČKE TISKARE - ŠIBENIK.

Državna trošarina na vino u Dalmaciji. Inicijativa za povoljno rješenje.

Prikazuje: Miho Jerinić.

Kod izjednačenja zakona na teritoriju bivše mornarije morat će zakonodavac da u pitanju raznih poreza i trošarina učini neke iznimke za Dalmaciju. Mi smo u Dalmaciji bili pasivni, i na tomu su jašili u Beču dalm. zastupnici svih stranaka i vremena. U borbi proti austrijskom režimu nama je pasiv naše rodjene grude dolazio u dobar čas. Ali danas taj pasiv mi nemiemo upotrebljavati niti u strančarske niti u klasne svrhe. Danas je dužnost nas svih da i u pitanjima, koja se kose sa našom kesom budemo trezniji i da tražimo legalnog puta, da se naše ekonomno stanje poboljša bez svećanih prosyeda i bez ikakvih demonstracija.

Jedan od austrijskih ostataka kod nas bio je tako zvani konsumni dacij, kojega su svi građani plaćali sve do pred malo dana, kada je stupio u snagu privremeni zakon od 27. lipnja o. g. kojim se privremeno uređuje trošarina. Ovaj privremeni zakon imao bi ostati u kreposti, dok ga Narodna Skupština ili potvrdi u njegovoj cjelini ili ga izmjeni.

Tim se privremenim zakonom ukida u Dalmaciji dacio konsumo sa svim prizvezima, pokrajinskim i općinskim, a uvadja državnu potrošarinu na vino, vinski most i drop. Taj zakon ukida tri vrsti poreza uvadja nam samo jedan.

A dok se prije nije plaćao konsumni dacij na mast i drop, to novi zakon uvadja jednu novu naredbu u ovom pogledu.

Po kosumnom daciju plaćalo se je 32% državne carine, 48% pokrajinskog a 64% općinskog prizreza u Šibeniku.

Navedeni zakon uvadja tri skale: Prva za naša vinija (cipar, šeri, vermut, šampanjac, malvažina, marsala, muškati, madeira, portvino, kapvino itd.) državna je trošarina 600 d. po stolitru, ako dotična vina imaju 15% do 22,5% alkohola ili 5% ili više šećernog ekstrakta. Ova prva skala odnosi se na našu maraštinu, pečeno vino, grk i prošek. Ali kako mi ove vrsti vina pravimo jedino za domaću potrebu ili se ono malo litara prodaje za bolest, to zakon oslobadja državnu trošarinu na ova naša domaća vina.

Druga stavka se odnosi na sva druga vina, akle na malo, kao i na opol i na vina sazrela od dropom, onda na sami vinski mast i na vin, ki kljuk (drop). Na ove sve proizvode od loze zakonom je udarena državna trošarina od 35 in. po hektu i to u svim onim oblastima, gdje je i do sada naplaćivala trošarina.

Ovo je ona kuglja, koja je iznenada pogodila jedan dio naših vinogradara kada Min. financija e bi stvar bolje proučio i u pitanju državne trošarine na vino za Dalmaciju učinio neke iznimke ponadase kod onih vinogradara, kojim je vino dno privreda.

Suvišno uzrujanje vinogradara.

Po nalogu Delegacije min. financije u Splitu rgani «Sreske Uprave finan. kontrole» u Šibe-

niku započeo se na jednom obilaziti kónobe i bilježiti vino, a da o tomu pnanstvo nije bilo niti obaviješćeno. Ne samo to, nego ovo je popisivanje uslijedilo unapor privatnog upozorenja Deleg. u Splitu, da će se proti istom pobuniti šibenski vinogradari, više nego da im se dira u zenicu od oka Deleg. min. fin. u Splitu mješte da se u stvari tačno i podrobno informira i mješte da se ovo pitanje prouči i prije primjene zakona o državnoj trošarini podastre Min. financija shodne predloge, on glavom u zid — a dogodjaji na Svesvete podučili su jamačno gospodu na Delegaciju u Splitu, da je zid tvrdji od njihovih lubanja.

Da se je Delegat min. fin. u Splitu potrudio bio do Šibenika i žrtvovao samo dva dana da ovdje na licu mjesta prouči situaciju stvorenu na sami glas o uvedenju trošarine od 35 din. po stolitru, bio bi nam prištedio ono suvišno uzrujanje naših vinogradara na Svesvete.

Zakulisne intrige i manovre.

Prema svemu onom što malo po malo izlazi na svijetlo sudeći, naši su vinogradari, nakon što im je bila zabranjena skupština, nasjeli zakulisnim intrigama i manovrama nekih, koji su ovu prigodu upotrijebili da zavedu seljake. Vodje vinogradara izgubiše busulu i tako je razjarena masa došla u sukob sa redarstvom i oružnicima, a da nije bilo ni nužde ni potrebe.

Kada su sazivači skupštine primili zabranu u ruke, u istoj su čitali razloge radi kojih je bila zabranjena. Njihova je dužnost bila da namah pohite do vlasti i da istu uvjere, preuzimajući odgovornost, da se na skupštini neće dogoditi ništa, što bi, bilo sazivače skupštine bilo skupštinare same, dovelo u sukob sa postojećim zakonskim propisima o miru i redu.

To se je propustilo! Ali sazivači skupštine imali su i drugi lijek u rukama. Ili zar nije više u kreposti § 2. zakona o sastajanju? Ako je u kreposti, onda su se imali poslužiti blagodatima toga paragrafa. Njih se pedeset sastati i prama duhu toga paragrafa sazvat i skupštinu u zatvorenom lokal, pročitati i primiti rezoluciju — i stvar bi tekla bez ikakve buke i halabuke. U pitanju zabrane skupštine pogriješili su sami sazivači, jer nisu znali igrati zabranu sa § 2, kada im vlasti na osobnu intervenciju i garanciju za uzdržanje mira i reda ne bi bile ukinule zabranu. Nego i tu izgleda da je sve bilo docna. Kormilari su već bili izgubili snagu i kormilo je počelo šepirati simo tamo, a kad je kapetan vidio da kormilo ne funkcioniše — pusti on brod svojoj sudbini, da ga valovi nose od hridine do hridine, i — ode stoka bez vidoka — pa u tuđe mlivo!

Podzemno mračni elementi.

Danas i sami vinogradari uvidjaju da se je u stvari imalo postupati malo trijeznije, a ponadase odbijaju od sebe i pomisao, da bi njihov pokret imao u sebi ikakve veze sa komunističkim

rovarenjem proti upravi. Koliko sam mogao razumiti, mnogi se čude da se njihova molba, da im se ublaži primjena zakona o trošarini, dovadja u svezu sa protudržavnim elementima, kada se između vinogradara Šibenika i okolice nalazi pristasa svih stranaka. Prama sadržaju zabrane skupštine ipak izgleda, da je vlast imala pozitivnih dokaza, da su ovaj pokret vinogradara neki elementi naumnice odobravali, da bune mirni narod proti upravi i da ga raspaljuju, a kako masa nema nikada časa da u ovakvim momentima rezonira, ona leti desno i lijevo, psuje, grdi, viče, pjeva i kliče bez i misliti na posljedice dobre ili zle.

Uzu svu galamu i komešanje, kriu i huku, pjevanje i zviždanje, vikanje gori i doli, živio i abeug ipak su sami naši vinogradari i kod samih demonstracija na Svesvete dostojno pokazali svim zakulisnim intrigantima, da oni nisu razorni element, kako ih se danas prikazuje u neozbiljnim novinarskim izvješćajima, kada su puni nade slali Kraljevskom Dvoru u Beograd njihove uzdah i poklike, da se sasluša njihova iskrena riječ, njihov vapajuć glas.

Ovu činjenicu treba istaknuti krupnim slovima.

U ovom ne samo da naši vinogradari nisu nasjeli zakulisnim intrigantima, nego su im jasno i javno kazali, da šibenski vinogradar nije još izgubio oči ni vid, pa da ne vidi, gdje bi dopao, kada bi postao orudje zlosretne podvodne agitacije u našoj zemlji.

Uspjeh vinogradarskih želja.

Kako je bilo očekivati i bez ikakve demonstracije željama naših vinogradara vlada bi bila došla u svakom pogledu u susret, da je samo u stvari bila tačno informirana. Popis je vino odgođen, a Ministarstvo tačno tumači, da državnu trošarinu ima platiti konsument a ne producent. Zakon je u tomu pogledu veoma jasan i da se nije pustilo kojekakvim agitatorima, da ga iskrivljuju, bilo bi se vinogradarima prištedilo svako uzrujanje.

Kada se je općinski upravitelj obratio na delegata min. fin. u Splitu za razjašnjenje, što je bilo delegatu Bogdanoviću, da općini dade žudjeno razjašnjenje? On je to propustio, a vinogradari bačise krivnju na Općinu i zaboraviše, da je uprav Općina bila ona koja je u cijeni vina ostavila vinogradarima slobodne ruke. Zar se danas nitko ne sjeća, da je nakon dolazka naših ljudi na Općinu cijena vina od 4 din. po malo poskočila na 8 din. litra? Je li se tome porastu cijene vina usprotivila Općina? Nije! A zar nisu sami naši seljaci ustali proti cijeni vina, kada je jedan njihov drug otvorio bačvu dobre crniče i udario vinu cijenu od 12 din. litra? Nisu li onda sami seljaci govorili: neka ga pije sam! Je li se i ovom zgodom upitala Općina, da njihov drug snizi cijenu vinu od 12 na 8 din? Nije! I sa potpunim razumijevanjem ekonomskog stanja šibenskog seljaka Općina je u cijeni vina pustila slobodne ruke našim vinogradarima, a tu bi činjenicu imali da dobro drže na pameti naši težaci.

Po Šibeniku se je govorilo, da općina namjerava uvesti porez na vino od 35 din. po sto-

litru. Mi na te glasine čitamo oglas dra. Rajevića, da ga u to ne ulazi općina ništa, da nije mislila, niti je uvela i niti da ne misli uvadjeti ikakvi općinski porez na vino.

Neka mi se ne prigovori, da ja ovdje branim opć. Upravitelja. Onaj smo oglas čitali svi. Konstatiram jedino ovu činjenicu. Da budemo na čistu: Po mome mišljenju šibenska Općina — pa bude li se nalaziti u rukama, ma koje bilo političke stranke — u pitanju poreza ili cijena na vino naići će uvijek na neočekivani otpor vinogradara. — jer oni nemadu druge privrede. I uprav. dr. Rajević, kada se ne bi držao ove dogme, pogriješio bi smrtno, a ja bi bio prvi koji bi mu kazao u lice: Gosp. opć. upravitelju: na krivom ste putu!

Ali, dok on u pitanju cijena vinu i eventualnog poreza de fakto zastupa interese vinogradara, onda nije umjesno, da oni proti njemu dižu kuku i motiku. Ovo je mišljenje na svomu mjestu: nije zadovoljeno strancarskom strasti već na osnovici trijezmenog promatranja i prosudjivanja cijelog ovog pitanja.

Kako napomenuh zakon o državnoj trošarini na vino ukida bivši konsumni daci sa općinskim i pokrajinskim prizvezima, a uvadja samo državnu trošarinu. Zakon je jasan. On govori o samoj državnoj trošarini. Nastaje sada pitanje, da li će vlada od utjerane trošarine sama odrediti %, koji otpada na pokrajini i na općine, ili će, obzirom na predstojeću diobu na srezove, odrediti %, za svaki srez, ili će za pokriće srezkih troškova ustanoviti nove poreze. Ovo potonje izgleda da je isključeno, a sva je prilika da će vlada nastojati da utjeriva samo jedan porez, a da ga ona u unutrašnjoj upravi dijeli po općinama, kako je kojoj više ili manje potreba.

Istaknuti svakako treća, da u ovom pitanju zakon ne opredjeljuje ni prethijene pare nijednoj, pa ni šibenskoj Općini. Po tomu je očevidno da onaj aktiv šibenske općine, koji je imala od prijašnjeg konsumnog dacija od 61%, danas joj — barem za sada — po navedenom zakonu otpada.

(Sliedi.)

Zašto „Raskovani“ ?

Mnogi nas naši čitaoci i pretplatnici pitaju zašto smo ovaj naslov dali našem Listu, i potiču pitanje, da li ne bi bilo zgodnije, da promijenimo naslov. Mi držimo da boljeg naslova nismo mogli izabrati. Pri izboru naslova »Raskovani« lebdio nam je pred očima Klemenso. Dok je Francuska bila okovana izdavao je on List »L'Homme Fuchaine«. U prevodu »Čovjek okovani«. A kada se je Francuska oslobodila okova, promijenio je Klemenso naslov svomu Listu u »L'Homme Libre«. Slobodan čovjek. — Klemenso tako, a mi —

»Raskovani«

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 5 XI.

Karlo Habsburg je otpremljen na najkurtiozniji način iz Madarske na monitoru „Glavxor“ naših „moćnih saveznika“ — prama još nepoznatom cilju. Da komedija bude potpunija, išli su mu u doček dva naša monitora, te ga pratili za vrijeme putovanja po našem teritoriju. Spominjala se Malta, kao mjesto internacije, ali se od toga odustalo, budući da tamo često borave članovi engleske kraljevske kuće. Za tim se predlagala Madeira, naravski ako bi na to pristala portugalska vlada. Kako se iz svega toga vidi, vlada velika neodlučnost kod konferencije ambasadora. Ne manja neodlučnost vlada kod male antante. Iza prvog njezinog bućnog i energičnog istupanja, nastao je — po običaju — neki zastoj. Od početka Karlove avanture pak sve do konca spremno se ultimatum sa najenergичnijim zahtjevima, koji je morao biti uručen u Budimpešti. Ne znamo čijom krivnjom do tog ultimatum nije došlo? Ima verzija, da je naš poslanik u Budimpešti taj ultimatum dobio, ali da je na brzojavno „naredjenje“ g. Pašića iz Pariza od toga odustao. I tu se, ako to odgovara istini, g. Pašić podnio kao „lojalni“ saveznik i najpripravniije poslao mačubinske savjete antante. Zar tu nije imao parlament riječi, već

„diktator“ spoljne politike? Mala je antanta morala čvrsto stajati na svom zauzetom stanovištu, te bi onda bila i uspješna. Ona mora tražiti detronizaciju cijele Habsburške porodice, jer njihovoj je prisuće u Madarskoj vječni kamen smutnje za srednju Europu. Naša vlada nebi smjela da to dozvoli, te bi si morala steći neki ugled u međunarodnom položaju, a ne da mobilizira, kad se proljetje jednom ludaku, zločincu, da leti u aeroplanu. Bilo bi vrijeme, da se promjeni pravac naše spoljne politike i da naši „oci domovine“ uvide da međunarodna borba nije borba sa kaćacima.

O zaključcima sastanka stranaka „hrvatskog bloka“ nije ništa potanje poznato. Sastanak se održavao od 28 do 30 oktobra. Stalno je samo, da je Dr. Drinković iznio nepoznate razloge, zašto oni ne će ići u Beograd. U nedjelju, 30 listopada, održana je zajednička manifestaciona skupština. Osim nar. poslanika „Hrvatske republikanske seljačke stranke“, „stranke prava“ i „narodnog kluba“, prisustvovali su kao gosti gg. nar. zastupnici Dr. Momčilo Ivanić iz Srbije i Dr. Džafer Kulenović iz Bosne. Dr. Momčilo Ivanić, radikal, ali protivnik današnjeg režima, dokazivao je da nezadovoljstvo nije samo u Hrvatskoj već i u Srbiji, te lijepim riječima oertao tamašnje prilike, koje su gore od amošnjih. Opisao je osobito djelovanje ministra policije Svetozara Pribičevića, koji postavlja u službu ljude bez naobrazbe, dapače i bez poštenja. Veseli ga što je uvidio, da Hrvati ne mrze Srbe, kao narod, već da nezadovoljstvo dolazi od toga, što danas trpimo nasilja beogradske vlade. Završio je

svoj govor riječima: „Siguran sam da će ovaj vladi skoro odzvoniti. Doći će novi ljudi, koji predstavljaju pravu volju naroda. Tada će kucnuti čas da se Srbini sporazumi sa Hrvatima kao ravnopravni brat s bratom“. Narod je pljeskanjem odobravao Dr. Ivaniću, a zatim je govorio burno pozdravljen Dr. Džafer Kulenović, jedini od bosanskih muslimana, koji nije glasovao za vidovdanski ustav. Izjavio je: islamski svijet u Bosni ne će se nikada politički dijeliti od svoje braće u Hrvatskoj, s kojim čini jedan jedinstveni narod hrvatski. Iza toga su govorili još seljački zastupnici Uraić i Jemrić. Iza završene skupštine mladi se svijet svrstao u povorku i išao manifestirajući gradom. Bili su raspršeni od jakog odjela redarstva, te je tom prigodom i par osoba uhapšeno.

Amo je odgođen uvid u izborne listine i rok za reklamacije, te su time odgođeni i izbori za grasko zastupstvo. Tako ćemo biti usrećeni još neko vrijeme sa demokratskim komesarijatom, a ne pazi se nato što time trpi sam grad. Glavno je, da je vlast u njihovim rukama.

Poslije dugog i tajnog dogovaranja složile su se vladajuće stranke, da podijele državu na oblasti. Time je opet pogodena Hrvatska. Nju djele na 5 oblasti, a sam grad Zagreb sačinjava za se jednu oblast. I ako je u ustavu predviđen najveći broj stanovnika u pojedinoj oblasti na 800.000, to ne će niti jedna oblast u Hrvatskoj, osim zagrebačke, taj broj imati. Druge bi oblasti imale po 400.000 duša. To je uprav po geslu: „Divide et impera“.

— R. —

Urota proti Šibeniku.

Primamo od jednog odličnog gradjanina: Ne možemo drugičje lumačiti rad delegacije Financija u Splitu koji rukovode gosp. Bogdanović i družina: Prelazek preko glava ministarskog savjeta hoće da od prikazanih novčnica na zamjenu, uz već učinjenu relaciju, oduzmu još 40% narodu, koji je prikazao preko pedeset tisuć kruna i to kao porez na ratnu dobit za god 1914—1921.

Mi u ovome vidimo jedan atentat na sve naše privredne krugove, sa kojim se ide da uništa njegovu egzistenciju. U tu svrhu obratilo se „Trg. ind. obrtničko društvo“ na Ministarstvo financija prosjedujući proti takovih odredaba delegata financija u Splitu.

Da se šibenski privredni krugovi obogatiše, to se mogao do sada uvjeriti delegat Bogdanović iz članaka u ovom Listu. I slijepci vide, da šibenski privredni krugovi sa prikazanim 169 mil. kruna uz relaciju 14 odnosno 16 nemogu niti pokriti svoje dugove i kamate, a još k tomu 40% utjerati ratnog poreza u ovakvom žalostnom stanju. Do čega ga se dovodi, nek nam odgovori gosp. Bogdanović!

Mi ovdje vidimo, da se kriju neki grobari koji neće da shvate, da je danas narod država, i da radići proti interesim naroda znači radići proti državi. Vidi li to gosp. Bogdanović!

Ili je ovo jedna ucjena? Ne znamo zašto! Taj narod je pokazao toliko ljubavi i odanosti prema svima i ne traži drugo nego pravdu. On je spreman da žrtvuje sve ono što mu je najdragocjenije, a to je svoj život u odlučnom času za domovinu, pak mislimo, da i on ima prava, da traži mimo i nesmetano razvijanje.

Čemu sve ovo uznemirivanje ovog mirnog ali ispućenog naroda, koji je sa nadčovječnom ustrpljivošću izdržao kroz tri godine talijanske okupacije sve šikane i progone? On je sve to pretrpio iz ljubavi prema domovini.

Ili se hoće, da se i najmanji pokret kao onaj šibenskog težaka prikaze kao protudržavnički element. Kao što i vidi cijela splitska štampa u zadnjem zemljoradničkom pokretu? Sve ono što se drlja po splitskim novinama izgleda da je slika nekih fantasta a ne obzirom ljudi.

Suviše je, mislimo, da ponovno apelujemo na naš Ministarski savjet, da se uvaži naš teški položaj, te da udovolji našim pravednim zahtjevima, i na taj način obne orudje iz ruke čovjeka, koji hoće da uništi život našeg trgovca, obrtnika i seljaka.

Odnosno na gornji članak „Udr. tr. ind. i obrtnika“ za sjevernu Dalm. poslalo je Ministarstvu financija sljedeći brzojav.

„Doznajemo, da Financijska Delegacija u Splitu namjerava nepravdom zadržati pri konačnoj izmjeni novčanica svim onim koji prikazao preko pedeset hiljada kruna 40% za nekakav ratni dobitak. Pošto bi jedna takova naredba, kad bi bila aplicirana, mogla da totalno uništi egzistenciju privrednih krugova i to baš one koji su već dosta pogodjeni u ovo doba silne skupote i prezaduženosti, zastoja trgovine i prometi, molim se, da ta naredba ne bude nikako provedena“.

Šibenik — splitska pastorka.

U zadnji čas saznalo se je kod nas, da bi sjev. Dalm. imala podpasti pod Split. Na taj glas podigle su se sve sjev. dalmatinske općine i obratiše se Min. Savjetu, da u zakonskoj osnovi o razdiobi države na srezove, sjeverna Dalmacija bude sačinjavala jedno posebno upravno tijelo. Tomu postulatu pridružila se je i šibenska općina, koja je u jednoj obrazloženoj prevastici dokazala opravdanost zahtjeva, da Šibenik bude središte sjev. dal. sreza.

Sa strane Trg. ind. obrt. Udruženja bio je odposlat ovaj brzojav:

Presjedništvu Ministarstva — Beograd.

»Podpisani priključuju se predstavnici ove općine glede podjele Države na vlasti, te vruće mole, da se ista uvaži jer opravdana i nužna. Šibenik radi svoje krasne luke sa svojim bogatim zaljevem rijeka i ruda, te radi svoje razvijene industrije, pravom očekiva; da će od sada u svojoj mladoj državi igrati onu ulogu koju zaslužuje u kulturnom, trgovačkom i industrijskom pogledu, te da će svakako sa strane nadležni vlasti naići na razumijevanje da će Šibenik sa sjevernom Dalmacijom sačinjavati jednu oblast«.

Paški jadi.

I.

Poznato je da Pag skoro godinimice postrada usljed elementarnih nepogoda. Osobito u maju velebitka bura uzbila more, pa ovo oslani, osoli mladice vinograda, tako da pup na lozi oerni, propane, pa nema jeseni, nema herbe grožnja. I zato, Paška je postlovia: „maj, ljuti zmaj“!

Na ne sreću njihovu, uz majskeg zrnja, oni imadu i još jednog zrnja a to u osobi upravitelja općine P. Rakamarića negdašnjeg podpresjednika talijanskog „Gabinetto di lettura“, koji uživao pod prozorima D. P. Rumore sa svojim ritornellom: „Colle teste dei Croati gioveremo alle borelle“. Čovjek punih ustiju bogova i sakramenata, a nije mu na odmel — nož u rukama. Znao se tako pozvao ponašati, da izgledao: svakom loncu zaklopač; svakom opanku ohojak. Predvidjao, da okupatornoj talijanskoj vlasti odbrojani dani, pa udesit da ga ova pritvoriti za par dana u Zadru pridrži Prognanik! mučenik!

Odbor u za nj postavljen nemogao dalje dno ostavku. Split imao ga smetnuti, ali ništa njega da bi zasjeo — demokrata. Nama je poznato da se Rakamarić ispovjedao „demokrata“, onda ne postoji druga nego da preko noći uskoćio u drugu jaču — mogućnju „državotvornu skupinu“. I take vam on dan-danas vedri i oblači sudbinom Pagu. Pažana uz savjet i pripomoć „nevjernog koljena“

vanredno izdanje „Raskovani“.

U Subotu dne 12. o. mj. na dan potpisa paskog ugovora izačili će posebno izdanje našeg ta. Uprava je odlučila čist prihod rasprodaje ožiti u fond »Jugoslavenske Matice«. Broj će pati 2 Din. Preporučujemo gradjanstvu, da i na taj skromni način, doprinese malu žrtvu, na uhar zarobljene braće.

Uprava.

rgovački glasnik.

Preminuli. — Članovi Trgovačkog Udruženja in *Grimani* i *Dragomir Koštan* preminuli su-štvo je ispratio svoje članove na vječno počilište. Laka im crna zemlja!

Vodička luka prijeti rušenju. Vodice imale ru luku. Zub vremena i more izglođalo — sud hrpa, gomila ruševina. Krivnja na mješćanima, prvi kamen ispuhan ne htjeli okupati, zaljepiti, adu novu luku. Čovjek ju sada ne bi podigao, idao za 10 miliona Kruna: duga, prostvana; nema skoro premca u Dalmaciji. A ipak, nju zub vrema počeo podkopavati. Pločnik na više mjesta dignut, srušen, na lukobranu iz vana — a jugo re — par kamenja more izglođalo i u se pote- . Čekati sve od države, ne idje: mi narod to država. Su par hiljada dinara — ehe! — svaka bila uređjena i na mjestu. Vodičani, ne obzirite na nikoga — teško vuku čekajući iz sela večeru. rite u se i u svoje kljuse. Medjusobno pokesajte , a sirotinja nek uložiti svoju radnu ruku i osje- ratite ćete za se i za svoje potomke pristanište odovljuje i parobrodima, a za vaše proizvode — voznu luku.

O gradnji obale. — Od jednog šibenskog tr- vca primamo: Na Vušu bilješku u zadnjem broju olim Vas, donesite i ovo: Vi ste dobro istaknuli ijeku nuždu, da se što prije započne sa grad- om naše obale. Bilo bi dobro, da se od on 15 il, odijeli kvota za šibensku obalu prije nego se počne sa gradnjom obale u Splitu, da se po ago ne bi potrošila cijela svota za Split — a Ši- enik ostao praznih ruku.

Vijesti trg. obrt. Udruženja. — Primamo i ršujemo: U pitanju općinskog poreza na uvoz i voz posjetila je posebna deputacija trg. obrt. rruženja općinskog upravitelja g. dra. *Rajevića*, mu je predložila štete; koje bi mogla Šibenska ka da pretrpi, kada bi Deleg. financija odobrila l općine postavljene zahtjeve. Dr. Rajević je sa obitim interesom pratio razglabanje deputacije i e želeći u ovom važnom trgovačkom pitanju doći sukob sa interesima grada, zamolio je deputaciju na mu trg. obrt. Udruženje predložiti zgodnu for- ulu, po kojoj bi se dalo pitanje općinskog poreza i izvoz i uvoz povoljno riješiti, a istodobno za- mčiti pokriće opć. deficita od 40 hiljada din. go- šnjih.

Trg. obrt. Udruženje zaključilo je predložiti pćinskom upravitelju: 1) da se dosadašnji općini i prirezi ostave u kreposti za 1920 i 21; — 2). a se na životne namire ukine svaki novi rirez obzirom na to, što bi ga konsumenti morali aćati; — 3). da se također i na kožu ukine svaki rirez; — 4). da se na izvoz ugljena uvede općin- a taksa od 50 din. po vagonu; — 5). da se po- si prirez na uvoz stranih likera i pive; — 6). da a na izvoz rogate marve uvede općinski porez alogni drugim izvoznim lukama — i nada se, da e se sa ovim porezima pokriti eventualni deficit pćine i suviše utjerati koju hiljadu din., koje će pćina moći da uložiti u dobrotvorne svrhe grada benika.

Odaziv dra. Rajevića, da u vitalnim pitanjima radjanstva saslušati i mnijenje Irgovaca, obitnika, ljaka i radnika naišao je na odobravanje, pak, to se je do sada držao daleko od njih i rukovo- lno općinu bez njih, nadati se je, da će unaprijed bjeći toj pogriješki i da u nijednom ekonomskom tanju neće bez prethodnog sporazuma sa gradja- ma odlučivati ništa i na taj način pokazati da a kao općinski Upravitelj ne sjedi na onoj stolici no tudji eksponent.

Relacija 1:3. — Dok mi još neznamo na emu smo glede izmjene novca, dotle se u Švicar- oju tvrdi, da je kod nas bio zamjenjen novac u alaciji od 1 Din. za 3 krune čiste.

Sud za suzbijanje skupocje. Sa strane „Društva trg. obrt. i industr.“ bilo predloženo općinskom upravitelju Dr. *Rajeviću* da u Sud za suzbijanje skupocje budu uzeta i dva društvena člana. Dr. Ra- jević je uvidio ovu potrebu i rado se odazvao ini- cijativi trgovačkog udruženja, te je imenovao za članove Suda trgovce: *Jakova Zaninovića* i *Josipa Jadronju*, članove trg. obrt. Udruženja za sjevernu Dalmaciju.

Prilivlje. Primamo brzojavku iz Tribunja općine Tiesno: Došao trgovac *Franjo Žic* kupiti 200 hekt. vina. Pogodio, ukrao 35 hekt. Vraća se kući, jer nemoguće dalje. Za 35 hekt. platio K 4.900 Poreznom uredu Šibenik prošlog utorka. Trgovcima odzvonilo; sirotinja se čese.

Cijena vinu u Pragu. — Primamo od jednog prijatelja iz Praga: — Amo je u zadnje vrijeme poskočila užasno cijena vinu. Mi ga s dalmatinci možemo jedva i okusiti. Zapeda litra 120. — českih kruna ili 360. — tamo vaših kruna.

Promet vina: Prvič Luka na otoku. Pristanište brodu i porobrodu. Proizvod 3000 hekt. Gradacija 11—12. Kad nema prodaje, nema ni cijene *Pira- matovci* saobraćaj kolnim putem sa *Imkam Zaton*, *Vodice*; najsgodnija i najbliža luka *Skradin*; pre- djelni put i državna cesta spajaju Bosnom i Hrvat- skom. Proizvod sa okolnim *Krković*, *Lagjevci*, *Va- čane*, *Ždrapanj* 3500 hektol. Gradacija 13.—13.5, a i 14. Ciena D. 400. — hekt. Nešto se izvezlo u Liku. *Zlosela* pristanište brodu, parobrodu. Sa zaledjem spajni kolni put. Proizvod 10.000 hekt. Gradacija 10.5—11.5, ima ga i 12. Ciena D. 300 hekt. Raz- prodalo se do 3500 hekt.

8 dinara vino. — Razumljivo je, da seljak uz povišenje cijene na puri nemože pokrivati svoje troškove ostane li i nadalje vinu cijena na 4 din. Potaknuto je pitanje, da se cijena povisi na 8 din. Kako suznajemo, općina se neće suprotiviti ni ovoj povišici, jer i sama uvidja, da su cijene raznih ar- tikula uhitile seljaka za grlo, a on treba da se hrani i oda zla brani.

Globe i stiplć. — Sud za suzbijanje skupocje oglobio je: mesara *Šimu Roša*, din. 100; — Ma- riju *Sacco* din. 20; — *Lisu Manojlović* din. 10; — *Ivu Jadronju*, din. 1000, zapljenjeno mu 122 kg. masti; — *Mariju Brkić*, din. 250; — *Nikolu Šimu- nović*, din. 100; — *Marka Hjadicu-Rapo*, din. 10.000 radi verzine trgovine i 8 mlakarica po 50, a jednu sa 100 din.

Seljačka Brana.

Bit će gaće! — L. R. rođj. A. iz Vodica ob- znanjuje Povj. Ministar. za Agrarnu reformu Split: „Što se tiče prijave radi uskraćenih dohodaka uzeti su odnosni podaci, koji će se držati u evidenciji, za slučaj da bude dozvoljen potrebit kredit za tu svrhu“. Krasni li onaj: „za slučaj da bude!“ Da, da, bit će gaće. . .

Mravi „prčiguzi“ na glavnji. — Mravim imade više vrsti, od kojih naš puk jednu vrst zove „prčiguzi“ s prostog razloga, jer ju nadižu, a crvena im. Ova vrst mravi žive u starim, šupljim iztrošenim deblima — „staburinam“ — masline, hrasta i ostale drvljadi. Opasni su, ljudi su kao turski vezir. Gdje te uštinu i opipat ćeš se, a i očešat ćeš se. Uz njihovu ložu, julo privezati čovjeka — hode Bogu na istinu. Da ih se čovjek rieši, najbolje je šupljo deblo — podpaliti, pa da vidiš od njih trke preko — Krke.

Čud i narav „prčiguzu“ istovjetna je čudi i propugandi vodstva zemljoradnika koji se kupe oko samozvane „Tezačke Slege“. Podpalila im gnjezdo, brloq — šuplje deblo „Udruga maloposjednika vla- stnika zemalja u Dalmaciji“. Sretno umakoše prof. *Roca* i prof. *Katunarić*. Na mezevu ostaju zast. *Franić* i zast. *Vrsalović* da boj biju sa inž. *Visko- vićem* i sucem *Blaževićem* na kome će pri dojud- eim političkim izborima ostati carstvo. A i Dr. *Pederinu* rastu zazubnjati. Dotle će glavnja izgorjeti i ostati zemlja čista od nekisti, jer:

„Tiesna su vrata uljeniku;
Za medjeda skovana sjekira“.
Maloposjednici, jedan ste rod, pa svi i u jedan brod, u organizaciju: svi za jednoga, a jedan za sve.

Širite: „RASKOVANI“

Vijesti grada i okolice.

U fond lista. — Šibenski rodoljubi sakupili su izmedju sebe u fond našeg lista K 6300. — Uprava najsrdačnije zahvaljuje i u toj podpori vidi najbo- lji poticaj za daljnju neodvisnu javnu kritiku.

Preplatnici obnovite, a predbrojci plaćajte „Raskovani“. Na 18 tek. novembra svršava prvi tromjeseč izlazu lista. Dvanajest brojeva, dvanajest Dinara. Pretičak bit će uračunan za drugi tromjeseč. Preplatite unaprijed, ogromni su trošci, a obećanje podmire — ludu radovanje. Tko ne misli plaćati list, zahtjevamo da ga odmah povrti, jer što do- tičnik misli vući nas za nos i ne platiti, jer da tko nam rekao slati im ga. Imat će možda i pravo, ali ih mi ovim dunas podsjećamo: ili da list plate ili, jer ih povrtak ne stoji ništa. List povrate, inače ćemo im uši natrti, da će u sred podne ugledati sve zviezde na nebu. Svak zna sa kojim brojem počeo primati, a odnio ih vrag, valjda će i znati do deset brojiti, potom i račun učiniti = svaki broj 1 Dinar, veliki trošak — 2 kultijice žigica, niti vrijednost jednog jaja! Čedniji, skromniji, susretlji- viji ne možemo da budemo.

„Raskovani“ u našem gradu razprodaje:

1. papirnica — *Delfin*.
2. knjižara — *Babić*.
3. trafikar — *Bogić*.

Gradjani! Dne 12. o. mj. navršuje se prva obljeticna rapalskog ugovora. Ovom se prigodom pozivljete, da svak doprinese maleni obol u fond „Jugoslavenske Matice“.

Sva su mjestna društva obrazovali posebni odbor, koji će izraditi detaljni program za ovaj dan. Upozoruje se već danas gradjanstvo, da će dućani biti zatvoreni od 9—11, a gostione od 10—11 sati i to za vrijeme konferencije: razlagat će prof. *Perković*. Grad će bit zavjeren u crnini, a društva vijati će zastave na po stijega.

Pozivlju se takođerj okolišna mjesta, da se pridruže narodnoj tuzi, narodnom doprinosu.

Gradjani, ne propustite ovaj dan, a da nedo- prinesete vaš obol za uzvišeni cilj „Jug. Matice“.

Generalni Konsulat Poljske Republike u Za- grebu snopčuje: Prama naredbi Ministarstva Zpo- nih posala u Beogradu mora svaki pripadnik strane države u Kraljevini SHS nabaviti u roku od tri mjeseca (6 listopada 1921) putnicu ispostave od svog nadležnog ureda. Poljski Generalni Konsul u Zagrebu pozivlje ovim sve pripadnike Poljske Republike koji borave u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni i Hercegovini, Sloveniji, Dalmaciji i Crnojgori, neka u propisanom roku nabave kod ovog generalnog konsulata putnice, pošto sve ostale isprave kao do- movnice, iskaznice itd. nisu dostatne.

† **Jozo Jurčević**, god. 36 usnu u Gospodinu na osvić pr. ponedjelka u Vodicama. Za vrieme Austrije bio bolničar u ratnoj mornarici; kao takav prešao u službu Pokraj. Bolnice — Split. Dr. Račić u njemu imao podpuno povjerenje i pouzdanje; ugadjao mu, da nije sin otcu, jer kud Dr. Račić okom, tu Jurčević skokom. Pokojni ostavlja za so- bom udovicu sa dvoje malisa — siročadi. Vječni niu pokoj!

Pošta.

gg. Maloposjednici — *Rad*. Obratite se na ured „Naša Zemlja“ — Split, ili bolje na „Udrugu maloposjednika vlas- nika zemalja u Dalmaciji“ — Split. Ovi će vam dati „potre- bite upute. Medjutu, medjusobno stupite u organizaciju. Glede vaših jednokovaju: da težaci u svojim izjavama na općini hoće da se prestave — boguljmu, sigotinjom; da zemljište odne- seno vlastniku je jedino ono što ih uzdrža, a onamo na kući i gazde i govani; savjet je pomenute Udruge: kad budete pozvani po općini: na izjave težaka, pokrjepljenu dokaznim sred- stvima, kao izvadkom zemljišnika, neka svaki zemljoradnik odmah dostavi u Beograd Ministru za Agrarnu reformu. I prijava i prilozil moraju biti biljegovani. Opet preporučamo i vama i svima u pokralini obratiti se za potanje upute na oz- načenu jednu od dviju adresa u Split. Ne će te li, o vašu — glavu.

Benkovački jadi — U dojudćem broju.

Marvinska pošast.

Obćina Šibenik — *Primoštena*: ospice na ovcam.

Obćina Skradin — *Žažvić*: svinjska ku- ga; *Čista Velika*: bedrenica na ovcam i kozam.

Udruženje trgovaca, industrijalaca i obrtnika za sjevernu Dalmaciju.
ŠIBENIK

Šibenik, 1. novembra 1921

Poziv!

Pozivaju se Gosp. članovi da pristupe na izvanrednu glavnu skupštinu, koja će se održavati u Nedjelju 20. Novembra tek god u prostorijama: *Državnog Doma* u 5 sati večer, sa sljedećim dnevnim redom:

1. Odobrenje pravilnika u konačnoj formi.
2. Biranje nove Uprave prema novom pravilniku.
3. Eventualia.

Ako koji član želi pregledati novi pravilnik prije glavne skupštine, neka se obrati zamj. Tajnika Gosp. Josipu Jadronji.

Predsjednik
Miloš Šupuk s. r.

zamj. Tajnika
Josip Jadronja s. r.

Sve se pismene ponude šalju na upravu lista „Raskovani“

Oglasi, za „Mali Oglasnik“ prima Pučka Tiskara svaki dan do sriede na večer.

Mali oglasnik.

(Do 20 riječi 5 din. Svaki pet daljnjih riječi 1 dinar.)

Ženitba — — — — — čisto, zdravo, 25 godina sa sela, posjeduje kuću, privreda, dobar obraz, 30 molika vinograda. Želi vjernicu sobi radišnu, štedljivu; pomogudnosti uz priču ali bogatstvo nesnje pokrivali rogalstvo. Nakon izmj. ne pisanu, spoznaja, vjenčanje. Diskrecija zajamčena. Adresa: „Ženik 110“

Privatni činovnik — — — — — proučava prepisivanje svakojakih spisa, knjiž. privreda, dobar obraz, na vlastitim pišacim strojem mudro se trgovcima za 2 sata dnevno vođenje knjigodstva. Obavjesti kod uprave III

Prva Jugoslavenska Voštarnica
Grgo Čular - Šibenik

preporuča se pučanstvu, crkvinarstvima, bratovštinam i G. trgovcima.

Izradha po zanatu. — — — — — Cijene umjerene.
Prodaja finog vrganog meda sa vlastitog pčelinjaka na malo i na veliko.

KAVANA »ISTRA«

Javljam cijenjenom općinstvu, vojništvu, te ratnoj mornarici, da danom 1. novembra o. g. preuzimljem, bivšu kavanu „Miramar“, koja je općenito priznata kao najpogodnija za zimsku sezonu, i koju ću opskrbiti sa najfinijim stranim i domaćim likerima, čajem, slatkišima i t. d. Kroz sezonu angažovao sam više zabavnih družina. Držat ću i bogati izbor svih domaćih novina, časopisa, revija, ilustracija. Jamčim najbolju i najsolidniju poslugu.

Preporučujem se cijenjenom općinstvu sa slovanjem
Antun Domis i dr.

Pučka Tiskara u Šibeniku — — — — — ponovno se je otvorila i prima izradbu u cirilici i latinici sa zasijecajuće radnje, kao: razni književna djela, tiskanice za sudske, općinske i župne urede, trgov. listovnih papira, računa i omota, osmrtnice kao i posjetnica, zaručnih i vjenčanih objava itd. Naručebe se primaju kod g. A. Ungaro, u širokoj uliči br. 172. — — — — — Izradba brza i solidna

s umjerenim cijenam

Slavenska Banka d. d. Zagreb

prije

Narodna Banka d. d.

Podružnica ŠIBENIK - Centrala ZAGREB, Ilica br. 7.

Uplaćena glavnica K 100,000.000

Pričuva K 30,000.000

Ulošci preko K 250,000.000

PODRUŽNICE: Beograd, Brod n S, Dubrovnik, Osijek, Sombor, Sušak, Šabac, Vršac.

Ispostava: MONOŠTOR

AFILIACIJE: Jugoslavenska Industrijska banka, Split. — Bankhaus Milan Robert Aleksander, Wien I., Augustinerstrasse 8. — Balkan-Bank R. T., Budimpešta.

AGENCIJA: Buenos Aires, Rosario de Sta Fé (Argentina).

ZASTUPSTVA: Lima (Peru), La Paz, Oruro (Bolivia), Antofogasta, Valparaiso, Punta Arenas, Santiago (Chile); Rio de Janeiro (Brazilija), Montevideo (Uruguay).

Prima uloške

na knjižice i tekući račun uz najpovoljnije uvjete, te obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

Prima terminirane uloške - (Term-Deposits)

te ih ukamatuje na 18 mjeseci sa 5% na 24 mjeseci sa 6%.

Obavlja sve bankarske poslove najkulantnije.

- KNJIŽARA I PAPIRNICARSKA
FILIP BABIĆ
ŠIBENIK

Potpuno skladište knjiga na našem i stranim jezicima.

Tvorničko skladište papira u najjeftinije cijene.

Sav pribor za urede, općine i škole

Skladište školskih knjiga. i Kr. Zemaljske Naklade u Zngrebu.

Prima predplate na STRUČNE I PERIODIČNE ČASOPISE svakog jezika i struke.

MUZIKALNE SVAKE VRSTI.

Zahŕjevajte cjenike papira popis knjiga - Cjenik za urede

SINGER

ŠIVARČIH STROJEVA ŠIVARČIH IGALJA NAKNADNIH DJELOVA

MAŠINSKOG ULJA

PRODAJE UZ GOTOV NOVAC I OBROČNU OTPLATU

NA SVAKOJ JE MAŠINI NAZNACENA ČIJENA USTANOVLJENA ZA CIJELU JUGOSLAVIJU

SKLADIŠTE — ŠIBENIK GLAVNA ULICA

ZASTUPNIK
ANTE FRUŽIĆ

Juričev i Kesić - Bakar — — — — — Veletrgovina dalmat. vina — — — — — samo na veliko